

A Fővárosi Ítéltábla a felperes neve (**felperes címe.**) felperesnek - a dr. Nagy Gábor László ügyvéd (**cím**) által képviselt **I. rendű alperes neve (I. rendű alperes címe.)** I. rendű és II. rendű alperes neve (**felperes címe.**) II. rendű alperesek ellen szerződés részleges érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a Budapest Környéki Törvényszék 2018. január 12. napján kelt 2.G.41.086/2016/21. számú ítéletével szemben az I. rendű alperes által előterjesztett fellebbezés folytán indult másodfokú eljárásban meghozta az alábbi

í t é l e t e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatja és a felperes keresetét elutasítja;

az I. rendű alperest per költségekben marasztaló rendelkezést mellőzi;

kötelezi a felperest, hogy 15 (tizenöt) napon belül fizessen meg az I. rendű alperesnek 58.100 (ötvennyolcezer-egyszáz) forint első és másodfokú ügyvédi munkadíjat, valamint 48.000 (negyvennyolcezer) forint fellebbezési illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

- [1] A felperes a keresetében az alperessel 2007. március 6-án létrejött életbiztosítással összekötött szabadfelhasználású fogyasztói kölcsönszerződés részleges érvénytelenségének a megállapítását kérte, mivel álláspontja szerint a szerződés II.1.3. pontjának általa idézett - a közjegyzői ténytanúsítványra vonatkozó - rendelkezése tisztességtelen, ezért a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: r.Ptk.) 209/A. § (2) bekezdése, valamint a fogyasztóval kötött szerződésben tisztességtelennek minősülő feltételekről szóló 18/1999. (II. 5.) Kormányrendelet (a továbbiakban: Kormányrendelet) 1. § (1) bekezdés b) és j) pontja alapján semmis. Arra is hivatkozott, hogy a rendelkezés a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Hpt.) 51. § (1) bekezdésébe is ütközik. A II. rendű alperest ennek türéseire kérte kötelezni.
- [2] Az I. rendű alperes a kereset elutasítását és a felperes költségeiben marasztalását indítványozta.
- [3] A II. rendű alperes a perben érdemi nyilatkozatot nem tett.
- [4] Az elsőfokú bíróság ítéletével megállapította, hogy a peres felek által 2007. március 6. napján megkötött életbiztosítással összekötött szabadfelhasználású kölcsönszerződés II.1.3. pontjának keresetben megjelölt rendelkezése tisztességtelen, így az 2007. március 6. napjától kezdve nem jelent kötelezettséget a felekre nézve. A felperes ezt meghaladó kereseti kérelmét elutasította,

valamint kötelezte az I. rendű alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 74.100 forint perköltséget.

- [5] Az elsőfokú bíróság tényként állapította meg, hogy a peres felek 2007. március 6-án életbiztosítással összekötött szabadfelhasználású kölcsönszerződést kötöttek. A kölcsön összegét 25.888,29 svájci frankban határozták meg. A peres felek a szerződés II.1.3. pontjában az alábbiak szerint állapodtak meg: „A szerződő felek megállapodnak abban, hogy a folyósítás megtörténtével a folyósítási feltételeket bekövetkezettnek kell tekinteni, a folyósítás megtörténtétől kezdve a szerződő felek a folyósítási feltételek hiányára nem hivatkozhatnak. a Szerződő felek megállapodnak abban, hogy jelen szerződés szerinti Kölcsön folyósításának időpontja, valamint az Adós fennálló tartozása tekintetében a Hitelező e célra szolgáló nyilvántartásait és az e nyilvántartásokkal összhangban lévő nyilatkozatait kell mértékadónak és hitelesnek tekinteni, a szerződő felek a Kölcsön folyósítása időpontjának és a Kölcsönszerződés alapján, az Adós terhére mindenkor fennálló kölcsön- és járuléktartozása mértékének megállapítása tekintetében elfogadják a Hitelező e célra szolgáló nyilvántartásai tartalmát. Adós hozzájárul ahhoz, hogy a jelen okirat alapján, az Adós mindenkori fennálló kölcsön- és járuléktartozását, esetleges végrehajtási eljárás indítása esetén is, a Hitelező megbízására az előbbieket szerint közjegyző tanúsítsa. Az Adós ezúton visszavonhatatlan hozzájárulását adja, hogy a Hitelező az általa a mindenkori tartozás ténye és annak összege vonatkozásában tett, közjegyzői okiratba foglalt nyilatkozatával - a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény vonatkozó rendelkezései szerint - jelen Kölcsönszerződés végrehajtási záradékkal való ellátását kérje a bíróságtól, amennyiben az Adós a jelen szerződés alapján folyósított Kölcsönt esedékességkor nem fizeti meg és ezáltal a Hitelező követelésének végrehajtás útján történő érvényesítésére kényszerül."
- [6] A felperes és a II. rendű alperes a magánokiratba foglalt kölcsönszerződés megkötését követően, 2007. március 6-án egyoldalú tartozás elismerést is magában foglaló közokiratot írtak alá, amelyben megerősítették, hogy a kölcsönszerződés alapján a mindenkor fennálló kölcsön- és járuléktartozás tekintetében a közjegyzői ténytanúsítványt elfogadják.
- [7] Az ítélet jogi indokolásában az elsőfokú bíróság kifejtette, hogy a felek között fogyasztói kölcsönszerződés jött létre, valamint ismertette a r.Ptk. szerződés megkötésekor hatályos 209. §-ának és 209/A. §-ának rendelkezéseit.
- [8] Az elsőfokú bíróság megállapítása szerint a szerződéses rendelkezés a Kormányrendelet 1. § (1) bekezdés j) pontjában meghatározott körbe tartozik, ezért tisztességtelen. A szerződéses rendelkezés a jóhiszeműség és tisztesség követelményének a sérelmével egyoldalúan és indokolatlanul a fogyasztó hátrányára bontja meg a szerződésből fakadó jogosultságok és kötelezettségek egyensúlyát. Alkalmas a felek közötti egyenlőtlenség előidézésére, az I. rendű alperest a felperes rovására olyan előnyhöz juttatja, amely megkönnyíti a felperessel szembeni igényérvényesítés lehetőségét, egyidejűleg megnehezíti a fogyasztó jogainak gyakorlását az I. rendű alperes könyveiben, nyilvántartásaiban szereplő tartozás összegének vitatása esetére.
- [9] A kikötés a közjegyzői okirat közokirati jellege folytán alkalmas arra, hogy az I. rendű alperes a fogyasztói szerződésen alapuló igényét a Polgári perrendtartás bizonyítási kötelezettsége és a bizonyítási teher vonatkozó szabályai nélkül érvényesítse. A közjegyzői ténytanúsítvánnyal szemben a felperes ellenbizonyításra kényszerül, a tartozás mindenkori összegének a közokirati tanúsításaként fogadja azt el az adós, így annak veti alá magát, hogy a tartozása mértékét a bank közlése alapján tanúsítsa a közjegyző. A felperes a szerződés támadott rendelkezésben annak elfogadására kötelezte magát, hogy mindenkori tartozása összegének meghatározására a bank

egyoldalú nyilatkozata alapján kerüljön sor, ez alapján pedig kiállítható a végrehajtás alapjául szolgáló közjegyzői okirat. A bizonyítási kötelezettségre a Polgári perrendtartás szabályai nem érvényesülnek, mivel a közjegyzői ténytanúsítvány közokirat, így ellenbizonyításnak van helye a tekintetben, hogy a közokiratba foglalt tény, adat a valóságnak nem felel meg. A felperes a közjegyzői ténytanúsítvánnyal, mint közokirattal szemben kényszerül ellenbizonyításra, ezzel a bizonyítási teher a hátrányára megváltozik. Hivatkozott a 93/13 EKG irányelvre, a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Vht.) 21. §-ára és a BDT2011. 2502 számú döntésre.

- [10] Mindezekre tekintettel az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a Kormányrendelet 1. § (1) bekezdés j) pontjában meghatározott körbe tartozik a sérelmezett feltétel, de nem vonható a Kormányrendelet 1. § (1) bekezdés b) pontja alá, mert az a szolgáltató, a gazdálkodó szervezet saját és nem a fogyasztó teljesítésére vonatkozik. A felperesnek a Hpt. 51. §-ára történt hivatkozását sem találta alaposnak, mert valamely szerződéses rendelkezés jogszabályba ütközése csak akkor eredményez semmisséget, amennyiben ehhez a jogszabály kifejezetten ezt a következményt fűzi. A Hpt. 51. §-a arról rendelkezik, hogy a banktitok mikor adható ki harmadik személy részére, azonban az esetleges sérelemhez nem fűzi az érvénytelenség jogkövetkezményét.
- [11] Az alperes fellebbezésében az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatásával a felperes keresetének elutasítását és költségeiben történő marasztalását indítványozta. Hivatkozott a Kúria által követett joggyakorlatra, idézte a Kúria Gfv.VII.30.802/2016/3., Gfv.VII.30.791/2016/3., Pfv.I.21.891/2016/5., Pfv.I.21.783/2016/5. számú ítéletében foglaltakat.
- [12] Hangsúlyozta, hogy a követelésnek a hitelező általi peres eljárás útján való érvényesítése esetén a pénzügyi intézményt terheli annak bizonyítása, hogy a szerződés milyen tartalommal jött létre, ennek keretében milyen összegű kölcsönt, milyen feltételek mellett folyósított az adósnak, az adós mennyit teljesített, és ennek eredményeképpen mekkora a fennálló tartozása. A pénzintézet ezen tényállításait az általa vezetett nyilvántartás adatai alapján terjesztheti elő, a nyilvántartások vezetésére pedig jogszabályi kötelezettsége van. Az így állított tények felperes általi vitatása esetén a hitelezőnek kell az alapul szolgáló nyilvántartások elszámolási elveit, módszerét, adatait bemutatni és levezetni. Amennyiben a felperes a pénzügyi intézmény elszámolását nem fogadja el, illetve arra hivatkozik, hogy a banki nyilvántartásban szereplő adatokkal szemben részéről nagyobb összegű teljesítés történt, úgy ezen állításait a Pp. 164. § (1) bekezdésében foglaltaknak megfelelően, azaz a bizonyítás általános szabályainak megfelelően már neki kell igazolnia. A bizonyítás menetét a felperes által kifogásolt rendelkezés nem befolyásolja. A kikötés nem biztosít több jogosultságot az I. rendű alperesnek és nem ró többletterhet a fogyasztóra annál, mint ami a Pp. okirati bizonyításra vonatkozó, továbbá a bizonyítási terhet és kötelezettséget meghatározó rendelkezéseiből, illetve a közjegyzői okirat végrehajtási záradékkal ellátását, ekként a végrehajtásnak a peres út igénybevétele nélküli elrendelését lehetővé tevő Vht. 21. §-ából és a közjegyzőkről szóló 1991. évi XLI. törvény (a továbbiakban: Kjt.) 112. §-ában foglalt rendelkezésből egyébként is fakad.
- [13] A felperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását és az I. rendű alperes költségeiben marasztalását indítványozta.
- [14] Álláspontja szerint az elsőfokú ítélet indokolása a jogszabályoknak teljes körűen, minden tekintetben megfelel. A szerződéses kikötés a Kormányrendelet 1. § (1) bekezdésének j) pontjába ütközik, a bizonyítási terhet a fogyasztó hátrányára változtatja meg. A bizonyítási teher tekintetében nem csak abból kell kiindulni, hogy a felperes ellen indult végrehajtási eljárás esetén ez hogyan

alakul. Az adós általi teljesítés szerződésszerűségének megállapítása érdekében a felek egyeztetési tárgyalásokat is folytathatnak, a vitatott szerződéses kikötés alapján azonban az I. rendű alperes nem köteles a felperessel szemben elszámolni, illetve a felperessel egyetértve megállapítani a szerződés szerinti tartozás összegét, hanem hivatkozhat arra, hogy az összeg megállapítására a nyilvántartásai és a könyvei az irányadóak. A felperes a támadott kikötésben alávetette magát az I. rendű alperes által vezetett könyvekben és nyilvántartásokban foglalt adatoknak, aki ez alapján jogosult a követelés összegét meghatározni és azt közjegyző előtt közokiratba foglaltatni. Ezt a közokiratot a szerződéskötéskor hatályos Vht. 21. § (1) bekezdése alapján végrehajtási záradékkal lehet ellátni, mindez pedig azzal a következménnyel jár, hogy a felperes az ily módon ellene indított végrehajtási eljárást megszüntetni, illetve korlátozni csak akkor tudja, ha az I. rendű alperessel szemben indított perben a Pp. 164. § (1) bekezdése alapján bizonyítja a Pp. 369. § b) pontjában foglaltakat. A perbeli kölcsönszerződés felperes által vitatott rendelkezése következtében az I. rendű alperes olyan előnyhöz jut, amely megkönnyíti számára a fogyasztóval szembeni igényérvényesítés lehetőségét, egyidejűleg megnehezíti a fogyasztó joggyakorlását.

- [15] A Fővárosi Ítéltábla a másodfokú eljárás során a per tárgyalását az Európai Unió Bírósága (a továbbiakban: EUB) előtt C-34/18. számon folyamatban volt előzetes döntéshozatali eljárás befejezéséig felfüggesztette.
- [16] Időközben az Unió Bírósága a hivatkozott eljárásban az értelmező ítéletét meghozta, amely a másodfokú eljárás folytatását indokolta.
- [17] Az I. rendű alperes fellebbezése megalapozott.
- [18] Az elsőfokú bíróság tévesen helyezkedett arra az álláspontra, hogy tisztességtelen a kölcsönszerződés II.1.3. pontjának idézett rendelkezése, mivel ezen szerződési feltétel a bizonyítási terhet a fogyasztó hátrányára változtatja meg és ezért a Kormányrendelet 1. § (1) bekezdés j) pontjába ütközik. Döntésével és indokaival az ítéltábla nem értett egyet.
- [19] Az EUB előtt folyamatban volt C-34/2018. számú ún. ... ügyben hozott értelmező ítélet során az előterjesztő bíróság lényegében az EBH2018. I. számú Gazdasági elvi határozaton alapuló bírói gyakorlat egyes elemeinek helyességére kérdezett rá.
- [20] Az értelmező ítélet tárgyában hozott válaszok tükrében megállapítható, hogy a támadott rendelkezés nem tartozik a Kormányrendelet 1. § (1) bekezdés j) pontjának hatálya alá. Ezentúl a Kúria által az adott szerződési rendelkezéssel kapcsolatos ítélkezési gyakorlat megváltoztatására nincs szükség.
- [21] A bizonyítási teher eljárásjogi fogalom, és azt határozza meg, hogy a bizonyítatlanság következményei melyik fél terhére esnek. A bizonyítási teher megosztásának általános szabálya szerint valamely, a per eldöntése szempontjából jelentős tény bizonytalan volta annak a félnek a terhére értékelendő, akinek e tény bizonyítása kellett volna. Ehhez képest a bizonyítási teher átfordulása azt jelenti, hogy a bizonyítás iránya felcserélődik.
- [22] A perbeli jogvita eldöntése szempontjából, ezért ügydöntő jelentőségű volt, hogy a felek között létrejött kölcsönszerződés vitatott kikötése, amely szerint bármely elszámolási vita esetére az alperes nyilvántartását tekintik irányadónak, a r.Ptk. 242. §-a szerinti joghatályos tartozáselismerő nyilatkozatnak minősül-e. Tartozáselismerés esetén ugyanis a bizonyítási teher megfordul és az adósnak kell bizonyítania, hogy az elismert tartozása nem áll fenn (BH1991. 439). A fél nyilatkozatához - amint arról a Legfelsőbb Bíróság az EBH2000. 309. szám alatt közzétett

határozatában egyértelműen állást foglalt - a tartozás elismerés jogkövetkezményei akkor fűződhetnek, ha a tartozás elismerése magyarázatot nem igénylő módon, kifejezetten és félreérthetetlenül történik. Ennek az elvárásnak csak az olyan tartozáselismerő nyilatkozat felel meg, amelyet már fennálló, összecszerően meghatározott követelés tekintetében tettek meg. A per tárgyát képező szerződéses rendelkezés viszont ilyennek nem tekinthető, ahhoz a tartozáselismerés joghatása nem kapcsolódhatott. Nem állít fel továbbá a támadott szerződéses kikötés olyan vélelmet sem, amely szerint az alperes az igénye alapjául szolgáló, valamely egyébként bizonyításra szoruló tény egy attól különböző másik tény fennállásával bizonyíthatna.

- [23] Ennek megfelelően abban az esetben, ha az I. rendű alperes a jelen szerződésből eredő követelését a felperessel szemben peres úton kívánja érvényesíteni, a perben a Pp. 164. § (1) bekezdése értelmében őt terheli annak bizonyítása, hogy a szerződés milyen tartalommal jött létre, ennek alapján milyen összeget folyósított a felperes részére, az adós mennyit teljesített, és ennek eredményeként mekkora a fennálló tartozása. Az I. rendű alperes erre vonatkozó tényállításai a saját nyilvántartásain alapulnak, vita esetén azonban neki kell a perben a nyilvántartás elszámolási elveit, módszereit és adatait bemutatni, számításait levezetni. Ha a felperes mindezeket követően is azt állítja, hogy az elszámolás nem felel meg a szerződésben foglaltaknak, illetőleg a közölt számítás hibás vagy részéről nagyobb összegű teljesítés történt, ellenbizonyítással élhet. A bizonyítási teher alakulását, a bizonyítási eljárás lefolytatását a kölcsönszerződés vitatott rendelkezése tehát nem befolyásolja.
- [24] A Vht. szerződéskötéskor hatályban volt 21. § (1)-(2) bekezdéseinek és a jelenleg hatályos 23/C. § (1) és (2) bekezdéseinek értelmében a közokiratba foglalt kölcsönszerződés, illetve egyoldalú kötelezettségvállalás alapján az adós tartozásának már lejárt részleteire minden további feltétel nélkül, a szerződés felmondása esetén a teljes tartozás összegére pedig akkor van helye végrehajtási záradék kibocsátásának, ha a végrehajtást kérő az adós szerződésszegése miatt szintén közokiratba foglalt jognyilatkozattal felmondta a szerződést. Az, hogy az utóbbi esetben a szerződésszegés valóban bekövetkezett-e, és így az emiatt közölt felmondás jogszerű-e, a végrehajtási záradék kiállítására irányuló kérelem elbírálása során érdemben nem vizsgálható, e vonatkozásban elegendő a végrehajtást kérő egyoldalú nyilatkozata (BH1997. 348; BH2002. 491; Kúria Pfv.I.21.783/2016/5.; Kúria Pfv.V.20.576/2018/10.; Kúria Gfv.VII.30.285/2017/5.).
- [25] Az adós szerződésszegésének, illetőleg a felmondásnak a tényét, valamint a végrehajtást kérő nyilvántartásai szerint fennálló tartozás aktuális összegét a végrehajtást kérő egyoldalú nyilatkozata alapján rögzítő Kjt. 111. §-ában szabályozott közjegyzői okirat nem ügyleti okirat, hanem jogi jelentőségű tényeket rögzítő tény tanúsító okirat (közjegyzői tanúsítvány). Az ilyen okirat kiállítását a végrehajtást kérő akkor is kérheti a közjegyzőtől, ha erről az adóssal a kötött szerződésben előzetesen külön nem rendelkeztek, illetve az adós előzetesen nem nyilatkozott külön arról, hogy a végrehajtást kérő nyilvántartásában rögzített adatok a ténytanúsítvány kiállításának alapjául szolgálhatnak (Kúria Gfv.VII.30.285/2017/5.).
- [26] A fentiekre tekintettel az ítéltábla megállapította, hogy a támadott rendelkezés nem tisztességtelen, ezért az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta és a felperes keresetét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján elutasította.
- [27] Az eredményes fellebbezés folytán az I. rendű alperes pernyertes lett, ezért a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján a felperes köteles az I. rendű alperes részére a pertárgy értékét és a kifejtett jogi képviselési tevékenységet is tükröző, a 32/2003. (VIII. 22.) IM. rendelet 3. § (2) bekezdés a) pontja és (5)

bekezdése alapján számított ügyvédi munkadíjból és a fellebbezési illetékből álló első- és másodfokú perköltség megfizetésére.

, 2020. február 26.

. Buglyó Gabriella s.k.
a tanács elnöke

. Bicskei Ildikó s.k.
előadó bíró

dr. Félegyházy Megyesy Fatime s.k.
bíró

A kiadmány hitelül: